

กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากล
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*

THE PROCESS OF THE CREATIVE ECONOMY TO RAISE OTOP PRODUCTS TO THE
INTERNATIONAL LEVEL OF TAMBOL DON TUM, BANGLEN DISTRICT, NAKHONPATHOM
PROVINCE.

พัชรียา เพ็ชรพราว**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม คือ ประธาน สมาชิก ลูกค้ายวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 คน โดยมีกระบวนการในการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์รายละเอียดตามประเด็นดังนี้

1) การศึกษาและการบริหารจัดการโครงการ ในระยะแรก เป็นการจัดการปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ในกรณีของผลิตภัณฑ์มะเขือเทศ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ใช้วิธีนำมะเขือเทศมาแปรรูปเป็นมะเขือเทศราชินี เชื่อมอบแห้งโดยใช้ความรู้ของชาวบ้าน ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆที่ภาครัฐให้ความช่วยเหลือเพื่อรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น และได้กลายเป็นรายได้หลักของชุมชน

2) การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันทางกลุ่มวิสาหกิจมีการกำหนดผลิตภัณฑ์ 2 กลุ่มหลัก คือ มะเขือเทศราชินีสด และมะเขือเทศราชินีเชื่อมอบแห้ง

3) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ หลังจากการต่อยอดสู่การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ “แม่ฉุย” กลุ่มวิสาหกิจได้พัฒนาเรื่องสูตรอาหารจนผ่านการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย.) และได้รับรางวัลชนะเลิศสถานที่ผลิตอาหารชุมชนดีเด่นของ อ.บางเลน จ.นครปฐม จนเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

4) การประเมินผล และแผนการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต การดำเนินงานของโครงการ มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสถานะของผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ ระดับปริญญาโทบัณฑิต เรื่อง กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมี ผศ.ดร.พิทักษ์ศิริวงศ์ เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

** นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail Address: aekojung@gmail.com

Abstract

The aim of this research is to study an application of Creative Economy in a process of improving the quality of the products of the community enterprising group at Tam-Bol- Don-Tum, Bang -Lane district, Nakhon-Pathom province.

This research is qualitative in nature (Qualitative Research). The data were collected using an in-depth interviewing method from the following main contributors: the chairman, members of the enterprising group, the customers of Don-Tum enterprise, and the involved staffs; a total of 13 Persons.

The process of improving the quality of products of community enterprising group at Tambol Don Tum, Bang lene district, Nakhonpathom Province through Creative Economy has details as follow:

1) The early stage of study and project management is on the issue of agricultural crops price slump. In the case of tomato product, the community enterprise had resolved the situation through processing the crop into a dried tomato product namely the Queen Tomato Preserves. The produce is cooked and dried utilizing local know-how with technical supports through the governmental program for assistance and preservation of the local wisdom. This has become the community's main source of revenue.

2) Products Assortment. At the present, the community enterprising group has 2 main groups of products: the first group is of fresh Queen Tomato, the second group is of preserved Queen Tomato.

3) Products' quality improvement. As the products had been further refined through the process into "Mae-Shui" brand products, the community enterprise has developed its unique recipe which was approved by the Food and Drug Administration (FDA). Incidentally, the community enterprise won the first price as the Excellent Food Producing Community of the Bang Len district and has eventually been awarded the OTOP brand right to its products sold both domestically and internationally.

4) Evaluation and future plans for the community enterprise development. The performance evaluation is being continually conducted to maintain the products' standard of excellent, and to ensure the customers' uninterrupted satisfaction.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-10 ซึ่งยังคงยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ที่มุ่งให้ "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" และ "สร้างสมดุลการพัฒนา" ในทุกมิติ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกับ

เครือข่ายด้านการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จากประเด็นวัตถุประสงค์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาชุมชนระดับชาติ ดังนี้ 1) การประกาศสงครามแก้ไขปัญหาความยากจน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก OTOP 3) การส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุนพัฒนาสตรี 4) เป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกของประชาชน

การดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล นั้น การดำเนินโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชน ได้ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าเป็นการตอบสนองวัตถุประสงค์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ในด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานรากให้มีเสถียรภาพ การแก้ปัญหาความยากจน การเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง โดยที่โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน 2) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น 3) สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน , 2555)

การดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ นี้ รัฐบาลได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เพื่อเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากให้แก่ชุมชน และ นำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศได้ในที่สุด ในปี 2555 คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้กำหนดให้มี การ คัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีการแบ่งสินค้าที่คัดสรร ออกเป็น 6 ประเภท ประเภทอาหาร ประเภทเครื่องดื่ม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทเครื่องใช้ ประเภทศิลปะประติมากรรม และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา สินค้าที่คัดสรรในแต่ละประเภทจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ระดับหนึ่งดาว จนถึง ระดับห้าดาว โดยสินค้านี้ระดับห้าดาว หมายถึง สินค้าที่มีศักยภาพสูงสุดและพร้อมที่จะส่งออกได้ นอกนั้นก็จะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพลดหลั่นกันลงไป จากสี่ดาว จนถึงระดับหนึ่งดาว โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จะดำเนินการคัดสรรผลิตภัณฑ์ผ่านโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย เพื่อจัดระดับผลิตภัณฑ์ (1 - 5 ดาว) ตามคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งกรอบการคัดสรรนั้นให้ความสำคัญด้านต่างๆ ดังนี้ 1) สามารถส่งออกได้ โดยมีความแข็งแกร่งของตราสินค้า 2) ผลิตอย่างต่อเนื่องและคุณภาพคงเดิม 3) ความมีมาตรฐาน โดยมีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า และ 4) มีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ จากผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในปี 2554 ของจังหวัดนครปฐม พบว่ามีผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว จำนวน 32 ผลิตภัณฑ์ จากผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ส่งเข้ารับการคัดสรรทั้งสิ้น 171 ผลิตภัณฑ์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม, 2555)

ผลการคัดสรรดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่า มีผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนครปฐม ที่มีคุณภาพ ยังมีจำนวนไม่มาก ซึ่งการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่มอาชีพ และสมาชิก ในการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าด้วยส่วนหนึ่ง การดำเนินงาน จะประสบความสำเร็จ และ นำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงได้ในที่สุด

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้ได้รับผลสำเร็จ จึงควรที่จะได้มีการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งจะทำการศึกษาจากกลุ่มอาชีพที่ผ่านโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย และได้รับการจัดระดับผลิตภัณฑ์เป็นระดับห้าดาว เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ผลิต และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครปฐม ให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนากลุ่มผู้ผลิตอื่นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จให้สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารคู่มือการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ เอกสารการดำเนินการ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดสถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน รวมทั้งการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2. กำหนดกลุ่มในการศึกษา

- 2.1 ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 1 คน
- 2.2 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 คน
- 2.3 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

- 2.4 ลูกค้ายินชุมชน จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง จำนวน 4 ชุด มีรายละเอียดคั้งนี้

- ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูมแบ่งออกเป็น 4 ตอน

คั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม

ตอนที่ 2 วิธีการจัดการกลุ่มและการดำเนินการ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 4 วิธีการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม แบ่งออกเป็น 4

ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การให้ความร่วมมือในการรวมกลุ่ม

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ลูกค้าในชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า

ตอนที่ 2 เหตุผลในการเลือกซื้อสินค้า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสนทนา สัมภาษณ์ โดยมีการใช้คำถาม(Interview guide) เป็นลักษณะของการเปิดกว้างไม่จำกัดคำถาม (Open-ended question interview) แต่ครอบคลุมประเด็นที่ทำการวิจัย ประกอบกับการสังเกตและบันทึกถ่ายภาพ รวมทั้งการใช้เครื่องบันทึกเสียง

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยการค้นคว้าจากเอกสาร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เอกสารจากหน่วยงานของเอกชน และหน่วยงานราชการ และข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.3 หลังจากได้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆมาศึกษา และวิเคราะห์ คัดเลือก ข้อมูลที่มีหมวดหมู่เดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำารวิจัยในครั้งนี้

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาและเลือกใช้วิธีเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) เทคนิคนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนุกิจ, 2550) ได้แก่

5.1 ต่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (method triangulation)เป็นการใช้หลาย ๆ วิธีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เช่นการเก็บข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และเก็บ ข้อมูลจากเอกสาร แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

5.2 ต่างแหล่งข้อมูล (data sources triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่ต่างกันนั้นด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเหมือนกัน หรือใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกันแต่ต่างเวลา สถานที่ และบุคคล แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

5.3 ต่างนักวิจัย (investigator triangulation) เป็นการใช้นักวิจัยที่มาจากต่างสาขา หรือต่างประสบการณ์ หรือต่างภูมิหลังมาเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล แล้วนำผลการวิจัยมาตรวจสอบยืนยันกัน

5.4 ต่างทฤษฎีหรือแนวคิด (theory triangulation) เป็นการใชทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎี มาเป็นแนวทางในการอภิปรายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกันก็ได้

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) โดยเริ่มตั้งแต่เก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วนำมาบันทึก รวมทั้งการทำท่าง พฤติกรรม บรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามในหลาย ๆ วิธี และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการนำกลับไปให้อ่านข้อมูลหรือกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอก เมื่อได้รับข้อมูลในแต่ละครั้งแล้วทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เบื้องต้น นำข้อมูลที่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ มาเรียบเรียง เพื่อพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 ถอดบทความสัมภาษณ์และสรุปประเด็นสำคัญ

6.2 เรียบเรียงข้อมูลและหาข้อมูลเพิ่มเติม และเขียนรายงานในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

จากนั้นผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการเขียนพรรณนาให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

6.3 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาแก้ไขและลงพื้นที่เพิ่มเติม

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม เกิดขึ้นจากความต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน โดยภูมิปัญหานี้ เกิดจากการประกอบอาชีพของท้องถิ่น ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองร่วมกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ การช่วยเหลือจากภาครัฐ เข้ามาช่วยดัดแปลง และพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดประเภทและลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ (กองวิจัยทางการศึกษา 2542 : 23) ที่กล่าวว่า ประเภทและลักษณะของภูมิปัญญาเกิดจากศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา การประกอบอาชีพของท้องถิ่น ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองและได้รับการพัฒนาให้เหมาะสม กับกาลสมัย และหลัก

ปฏิบัติ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ อีกทั้งภูมิปัญญาที่มีความสำคัญในด้านที่ทำให้สมาชิกทุกคนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สามารถหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวได้มากขึ้น และยังสะท้อนให้เห็นถึงจริยศาสตร์ในการดำรงอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิด ความสำคัญและประโยชน์ของภูมิปัญญาชาวบ้าน (อภิชาติ ทองอยู่ 2548 : 18) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของสังคม เป็นสิ่งที่มีจุดมุ่งหมายเป็นสิ่งสำคัญ มีความหมายและมีคุณค่าแห่งการดำรงอยู่ร่วมกัน ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้าน ดำรงชีวิตร่วมกันอยู่ได้อย่างสงบสุข ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม และช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคมภายนอก

จากความต้องการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านชุมชนดอนตูม อ.บางเลน จ.นครปฐม สิ่งที่สำคัญคือทุกกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ถูกขับเคลื่อนในระบบเศรษฐกิจ โดยใช้องค์ความรู้ การสืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา เพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภาคการผลิต การบริการ การตลาด ซึ่งมีปัจจัยหลักมาจากความสามารถ และทักษะพิเศษของบุคคล เป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ที่มีกระบวนการนำเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีมารวมเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์ เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ โดยการสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ เป็นการผลิตที่พัฒนาไปสู่ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ที่กล่าวว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐาน ของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีนวัตกรรม เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างมูลค่าที่มาจากความคิดของมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูมอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ชุมชนวิสาหกิจตำบลดอนตูม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์พัฒนาสู่ระดับ 5 ดาว โดยพัฒนาในด้านต่างๆ คือ ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็ง ด้านการตลาดและความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ และด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิด หลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ OTOP (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน, 2555) ที่กล่าวว่า หลักเกณฑ์เฉพาะแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ ซึ่งกำหนดคะแนนรวมไว้ 100 คะแนน ซึ่งจะนำมากำหนดกรอบในการจัดระดับผลิตภัณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 ดาว ได้คะแนนตั้งแต่ 90 – 100 คะแนน เป็นสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน หรือมีศักยภาพในการส่งออก ระดับ 4 ดาว ได้คะแนนตั้งแต่ 80 – 89 คะแนน เป็นสินค้าที่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และสามารถพัฒนาสู่สากล ระดับ 3 ดาว ได้คะแนนตั้งแต่ 70 – 79 คะแนน เป็นสินค้าที่มีคุณภาพระดับกลางที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 4 ดาวได้ ระดับ 2 ดาว ได้คะแนนตั้งแต่ 50 – 69 คะแนน เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ ระดับ 1 ดาว ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน เป็นสินค้าที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาว ได้เนื่องจากมีจุดอ่อนมาก และพัฒนายาก

3. แนวทางในการพัฒนาและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการค้าเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในโอกาสต่อไป

แนวทางในการพัฒนาและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ควรมุ่งพัฒนาในแนวทาง ดังต่อไปนี้

3.1 มุ่งพัฒนาบุคลากร ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เนื่องจากมักพบปัญหาการขาดความรู้ของบุคลากรในชุมชนถึงวิธีการในการเก็บผลมะเขือเทศ การคัดเลือกและสังเกตผลมะเขือเทศ ขั้นตอนการผลิต การควบคุมมาตรฐานและการบรรจุถุง รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ต่างๆให้กับทุกคนในชุมชน โดยมีทั้งการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ จากบุคคลในครอบครัว การบอกกล่าวและแนะนำจากประธานชุมชนวิสาหกิจ สอดคล้องกับแนวคิด ลักษณะการเรียนรู้ของ (กฤตภาค ทองสุพิมพ์ 2553, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้จำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนรู้จากบรรพบุรุษ การเรียนรู้จากการดัดแปลง และการเรียนรู้จากการเลียนแบบ 1) รูปแบบการถ่ายทอดเป็นการถ่ายทอดภายในครอบครัว 2) วิธีการถ่ายทอด จำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การให้ปฏิบัติจริง การบอกกล่าวและแนะนำ การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร 3) ปัญหาอุปสรรคในการถ่ายทอดและเรียนรู้ ด้านผู้ถ่ายทอด คือ การไม่มีเวลาถ่ายทอด และปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ด้านผู้รับการถ่ายทอด คือการขาดความมานะอดทนของผู้รับการถ่ายทอด คนรุ่นใหม่ มีการศึกษาสูงจึงเลือกประกอบอาชีพอื่น ทำให้ไม่มีเวลาที่จะสนใจเรียนรู้

3.2 การได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐถึงเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ และเพื่อต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิด การวางนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ 2552 : 37) ที่กล่าวว่า ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) ในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศได้เกิดขึ้นและก้าวไปในระดับหนึ่ง แสดงว่าขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์มีอยู่โดยธรรมชาติ และผู้ประกอบการสามารถปรับตัวสู่อุปสรรคใหม่ได้ ดังนั้น รัฐบาลต้องไม่ทำลายหรือขัดขวางกระบวนการดังกล่าว แต่ควรหาบทบาทที่สามารถส่งเสริมกลไกตลาด เพื่อขยายโอกาสให้มากยิ่งขึ้นและขยายวงให้ไปถึงคนจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม ผู้ประกอบการใหม่ และผู้ประกอบการอิสระ ภาครัฐต้องตระหนักว่าการร่วมคิดร่วมทำ (Co-Creation) กับคนต่างประเทศเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องส่งเสริมในยุคโลกาภิวัตน์ แต่ในขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมให้คนไทยมีโอกาสเป็นเจ้าของหรือมีผลตอบแทนในห่วงโซ่การผลิตมากขึ้น ในบทบาทของผู้สนับสนุนนี้ การดำเนินการของรัฐบาลจะเกี่ยวกับการปรับปรุงกลไกและการสร้างสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจสร้างสรรค์ โดยไม่ได้ ยุ่งเกี่ยวกับผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “กระบวนการในการใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP สู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” พบปัญหาต่างๆ ที่ทำให้การดำเนินงานมีอุปสรรค และต้องการความช่วยเหลือ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการส่งเสริมไปสู่ระดับสากลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการปรับปรุง การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการให้เป็นที่รู้จัก และเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ครบวงจรและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น เนื่องจากวางโครงสร้างการบริหารจัดการของโครงการฯ ไม่มีส่วนงานด้านประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์ของโครงการฯมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สนับสนุนความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน การช่วยเหลือกันมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานของโครงการฯ ต้องเกี่ยวข้องกับสมาชิกโครงการฯ และชุมชนเป็นหลัก การดำเนินงานที่สมาชิกโครงการฯ และชุมชนต้องมีส่วนเกี่ยวข้องอาจจำเป็นต้องมีการสื่อสารเพื่อเสริมย้ำให้ชัดเจนในทิศทางการดำเนินการวัตถุประสงค์ของโครงการฯ หลักการดำเนินงานที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและนำไปสู่การให้ความร่วมมือกับโครงการฯ โดยจัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการฯ กับสมาชิกในโครงการฯ ซึ่งอาจจัดเป็นการประชุมทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ รวมถึงไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาทางแก้ไข นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ชุมชนวิสาหกิจ ควรออกพื้นที่เข้าเยี่ยมชุมชน เพื่อเป็นการแสดงตัวตนของกลุ่มวิสาหกิจ ช่วยสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมกับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโครงการฯ ให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และทำให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมกับโครงการฯ ช่วยเป็นกระบอกเสียงให้กับโครงการฯ และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการฯ และกลุ่มวิสาหกิจโดยไม่ต้องร้องขอ

ในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม ต้องการขยายตลาด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนใกล้เคียง และตลาดสากลมากยิ่งขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่

- เครือข่ายทางการศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมกับสถานศึกษาให้เจ้าหน้าที่โครงการฯ ให้ความรู้กับเด็กในชั้นเรียน หรือจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้เด็กๆ ได้เข้ามาเที่ยวชมโครงการฯ เพื่อเป็นเผยแพร่ความรู้ปลูกฝังให้เด็กเห็นคุณค่าและรู้สึกรักและห่วงใยในภูมิปัญญาชาวบ้าน และต้องการสืบ ทอด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง

- เกษตรอำเภอ และเกษตรจังหวัด เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ ไปยังสมาชิกและเครือข่ายของหน่วยงาน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางเกษตรอำเภอ หรือเกษตรจังหวัดจัดขึ้น เพื่อเป็นการขยายฐานการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้มากขึ้น

- การท่องเที่ยวจังหวัด เช่น การเสนอข้อมูล ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ผ่านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเกษตรจังหวัด และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดนครปฐม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2542). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) (2552). ทำไมต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมบทความกระตุ้นอะดรีนาลิน โดย 6 นักคิด. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คอนแทรคท์ พับลิชิ่ง จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (The Creative Economy). กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.ซี. เพรส (บุญชิน) จำกัด
- อภิชาติ ทองอยู่. “ภูมิปัญญาชาวบ้านกับปัญญาตามแบบพุทธปรัชญาในงานพัฒนา.” สังคมพัฒนา 2, 5 (กันยายน - ตุลาคม 2548) : 13-15.
- ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์นุกิจ. (2550). “พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ.” กรุงเทพฯ:ด้านสุทธา การพิมพ์
- กฤตภาค ทองสุพิมพ์. (2553). การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปสุกร ในเขตเทศบาลนครนครปฐม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2555). คู่มือการลงทะเบียน ผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ปี 2555. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท ดีเอสที จำกัด
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม (2555). ความเป็นมาของโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) 1 ทศวรรษ OTOP. นครปฐม : สำนักพิมพ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม, 2555
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม (2555). การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion : OPC). นครปฐม : สำนักพิมพ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม, 2555
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม (2555). การลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP. นครปฐม : สำนักพิมพ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม, 2555
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม (2555). การส่งเสริมและพัฒนาในกลุ่มอาชีพ. นครปฐม : สำนักพิมพ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม, 2555